

Janusz Lalewicz

Kamila Rudzińska

Biuletyn Polonistyczny 19/1 (59), 82-84

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Iluż ludziom towarzyszy przez wiele już lat pamięć pierwszych fascynacji intelektualnych, które Mu zawdzięczają. Czytaliśmy już wspomnienia Markiewicza, Błońskiego, Flaszena, Maciąga. Przybędą niebawem i inne.

Odszedł nie tylko wieloletni Gospodarz Polonistyki. Odszedł także Mistrz młodości wielu z nas.

Doc. dr hab. Jerzy Kwiatkowski

KAMIŁA RUDZIŃSKA

(17 VII 1943-4 IV 1975)

4 kwietnia 1975 r. zmarła Kamila z Januchtów Rudzińska, adiunkt Pracowni Badań Kultury Literackiej Instytutu Badań Literackich PAN.

Kamiła Anna Rudzińska urodziła się w 1943 r. w Kielcach jako córka Zenaidy i Tadeusza Januchtów. Po skończeniu szkoły średniej, w r. 1960, rozpoczęła studia polonistyczne w Uniwersytecie Warszawskim, gdzie w r. 1965, na podstawie pracy "Kultura i sprawiedliwość społeczna. Geneza i antynomie świadomości kryzysu kultury w pracach S. I. Witkiewicza" uzyskała stopień magistra. Równolegle - od roku 1962 - studiowała socjologię, uzyskując absolutorium w r. 1968. W r. 1965 wyszła za mąż za Romana Rudzińskiego.

Działalność naukowa Kamili Rudzińskiej związana była - organizacyjnie i problemowo - z badaniami inicjowanymi i prowadzonymi w różnych placówkach Polskiej Akademii Nauk przez prof. Stefana Żółkiewskiego. Była jego uczennicą, a potem stałym współpracownikiem: od r. 1965 pracowała w Instytucie Badań Literackich, a następnie w kierowanej przez niego samodzielnej Pracowni Badań Kultury Współczesnej PAN, gdzie pełniła funkcję sekretarza naukowego. W tym czasie zaczęła publikować swoje prace: prócz recenzji są to - ogłaszane głównie w "Kulturze i Społeczeństwie" - sprawozdania z działalności Pracowni oraz z badań tematycznie zblizonych.

W r. 1972 na podstawie pracy "Artysta wobec kultury. Dwa typy auto-refleksji literackiej: ekspresjoniści »Zdroju« i Witkacy" uzyskała stopień doktora.

Od r. 1974 obok prac badawczych rozpoczęła działalność dydaktyczną: w r. akad. 1974/75 prowadziła wykłady z teorii kultury w Instytucie Filologii Polskiej UMCS w Lublinie.

W tematyce swoich prac Kamila Rudzińska koncentrowała się na problematyce sytuacji artysty – w szczególności pisarza – we współczesnej kulturze, jego roli społecznej oraz świadomości własnego miejsca w społeczeństwie i społecznych funkcji swojej działalności. Obszarem, na którym śledziła te zagadnienia, była głównie kultura literacka Polski dwudziestolecia międzywojennego. Ze szczególnym zainteresowaniem badała refleksję S. I. Witkiewicza. Jej dociekania stanowią pozycję nie do pominięcia przez przyszłych badaczy twórczości Witkacego.

Temat artysty jest od dawna uprzywilejowany w pracach historyczno-literackich, ale problematyka rozważana przez Kamilę Rudzińską nie należy do horyzontu tradycyjnych Geisteswissenschaften. Odsyła do tej perspektywy badań humanistycznych, którą stworzyło odkrycie wymiaru socjologicznego, a potem semiotycznego i komunikacyjnego zjawisk kulturowych. Badania prowadzone przez Stefana Żółkiewskiego i jego współpracowników skupiają się w szczególności na socjologicznym aspekcie kultury. Dobrze widać tę różnicę w studiach Kamili Rudzińskiej dotyczących roli i świadomości artysty (pisarza): jest to odejście od psychologizmu i historyzmu tradycyjnych opisów ku analizie funkcjonalnej stosunku: artysta – kultura.

Zajmując się tym niebezpiecznym ze względu na obciążenie ideologią artystowską tematem, Kamila Rudzińska potrafiła uchwycić i wydobyć tę nową problematykę, dostrzec, z jednej strony – społeczne uwarunkowania i funkcje działalności artystycznej, a z drugiej – pokazać zmistyfikowaną świadomość artystycznej elity. Wymagało to nie tylko imponującego przygotowania z zakresu socjologii i teorii kultury, lecz także przenikliwości i precyzji myślenia.

Rozprawa doktorska i artykuły publikowane głównie w tomach zbiorowych wydawanych przez Pracownię Badań Kultury Literackiej IBL nie

tylko prezentują wartościowe analizy i przemyślenia w zakresie tej problematyki - dowodzą też umiejętności dostrzegania i rozważnego, rzetelnego rozwiązywania problemów najbardziej istotnych.

Rozszerzenie zakresu dociekań przynoszą ostatnie prace. Ośrodkiem zainteresowania staje się typowe dla XX-wiecznej kultury zjawisko awangardy. Zachodnioeuropejską awangardę studiowała podczas kilkumiesięcznego pobytu na stypendium w Paryżu. Przedmiotem przygotowywanej rozprawy habilitacyjnej nt. "Problemów społecznego funkcjonowania awangardy artystycznej w pierwszej połowie XX wieku" i szeregu planowanych studiów były mechanizmy kulturowe i funkcje społeczne awangardy we współczesnej kulturze typu masowego. Zdążyła opublikować jedno tylko studium na ten temat: "Awangarda a kultura masowa".

Przedwczesna śmierć zabrała nie tylko młodego badacza o szerokich horyzontach i wielkiej kulturze umysłowej, badacza, któremu zawdzięczamy wiele cennych spostrzeżeń i przemyśleń. Straciliśmy człowieka rzetelnego i skromnego, o umyśle otwartym, ale trzeźwym i krytycznym, człowieka pełnego uroku, zrozumienia i życzliwości w stosunkach międzyludzkich; człowieka, którego nie sposób było nie cenić za wyjątkową wielkoduszość, bez żadnego *ésprit de secte*.

Dr Janusz Lalewicz

ZOFIA MAKOWIECKA

(30 I 1917-21 VI 1975)

21 czerwca 1975 r. po krótkiej chorobie zmarła dr Zofia Makowiecka, pracownik naukowy Instytutu Badań Literackich PAN, autorka i współautorka "Kroniki życia i twórczości Mickiewicza".

Urodziła się 30 stycznia 1917 r. w Zurychu. Po maturze w r. 1936 (w gimnazjum *Sacré Coeur* we Lwowie) rozpoczęła studia w Wyższej Szkole Dziennikarskiej w Warszawie, które po roku przerwała dla studiów romanistycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim.